

НАША ПОШТА

NAŠA POŠTA

ČASOPIS ZA POŠTO, TELEGRAF, TELEFON IN RADIO

САДРЖАЈ

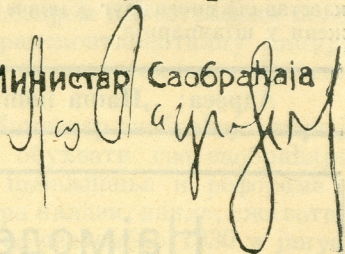
Реч Њ. В. Краља. — Реформе Саобраћаја. — Пред првим априлом. — Статистика и персонална политика. — Неравноправност. — Године службе. — Школска спрема. — Године за пензију. — Теренске т. т. секције.

БЕЛЕШКЕ

Вести из Министарства. — Кроз књиге и листове. — Ваздушни саобраћај. — Одговори.

У циљу напретка струке и боље информације особља по актуелним питањима, препоручујем часопис „Нашу Пошту“ за поштанско-телеграфско особље ресора Саобраћаја.

Министар Саобраћаја

Бивше Министарство пошта и телеграфа оценило је „Нашу пошту“ као часопис „који расправља стручна питања која интересују п. т. особље и чини драгоцену услугу свему особљу“.

„Наша пошта“ излази 1 сваког месеца.

Претплата (на годину 40 д., на пола године 20 д.) шаље се Администрацији, на чековни рачун број 53.888 код Пошт. штедионице, или пошт. упутницом.

ОД АДМИНИСТРАЦИЈЕ

„Наша пошта“ издржава се свешћу сеобља п. т. т. струке. Ако је сеобља до тога да има свој часопис, нека се претплаћује. — Све струке, без разлике, имају своје часописе: Зашто наша — једна од највећих — да га нема и да буде последња?

ИСПЛАТИТЕ ДУГ!

Јесте ли послали претплату?

Онима који су се претплатили за годину, од св. јануар-мај 1930, претплата истиче са свеском за март 1931. Моле се да обнове претплату, ако желе да им се часопис шаље. Јер отсад нећемо га слати никоме на вересију.

Моле се претплатници да шаљу адресе читке и тачне, као и да јављају евентуалне промене. Тако се избегавају неуредности у експедицији.

Свеске из 1930 год. исцрпљене су.

ПОРУКА УРЕДНИШТВА

И у овој свесци расправљамо тако рећи животна питања. Због тога смо изоставили много других иначе важних написа од којих су неки били сложени у штампарији.

Адреса: „Наша пошта“, Балканска 9 — Београд.

Најмодерније КАПЕ

Посебно за пошт.-телеграфске и саобраћајне службенике.

Сопствена израда. — Цене повољне.

Васа Т. Поповић

Београд, Балканска бр. 20 и бр. 6.

НАША ПОШТА — NAŠA POŠTA

ČASOPIS ZA POŠTO, TELEGRAF, TELEFON IN RADIO

Основао 1912 г. Милан Л. Павловић

БРОЈ 3

БЕОГРАД, 1 МАРТ 1931

ГОД. VIII

РЕЧ ЊЕГОВА ВЕЛИЧАНСТВА КРАЉА

Да заборавимо све што нас је у прошлости дедило и да се ставимо сви у службу велике заветне мисли, — да чувамо и јачамо нашу велику и милу домовину Југославију.

(У Загребу, 1 фебруара 1931)

РЕФОРМЕ САОБРАЋАЈА

Излишно је подвлачити важност саобраћаја. Та је потреба повната интелектуалцу, научнику као и физичком раднику. Сви знамо да је саобраћај у земљи што и крвоток у људском организму. Потребу саобраћаја и његове благодети сви опажамо. Неко мање, неко више — према томе колико се њим служи, али — сви без разлике. Саобраћај треба сиромашном као богатом, великом као малом.

Нећемо да кажемо да се на саобраћају није радило од Ослобођења, али морамо рећи, да урађено није довољно. Није довољно уопште, а посебно с обзиром на географски положај наше земље која обезбеђује трансконтиненталну линију, спону од Истока Западу. У питању су интереси као и престиж државе.

Траже се нови путеви. Нови Министар саобраћаја, који је први доживео да у једном ресору обухвати све саобраћајне установе, израђује читав програм побољшања и рефорама у домену Саобраћаја. Девиза 6 јануара налази, дакле, оживотворење и у том ресору: У свескама за септембар 1930 и јануар 1931, поздравили смо мере предузете на том путу.

Министар саобраћаја, г. *Лазар Радивојевић* дао је, преко „Трговинског гласника“, напис, под насловом „Железнице и аутомобилски саобраћај“, у којему се, поред осталог, дефинише питање аутомобилског саобраћаја и указује на претстојеће реформе. Предвиђа се свестрано побољшање, реконструкција и координација саобраћајних средстава. Напис гласи:

„Наш железнички саобраћај налази се у сталном развоју и непрекидном побољшању. То долази с једне стране од догра-

ђивања железничке мреже, од развоја привредног и културног земље, као и од мера које администрација у овоме раду предузима да наш саобраћај што потпуније одговори стварним потребама земље.

Али железничку администрацију на побољшавање услова саобраћајних не гоне само правилна схватања водећих кругова, да услуге које железница чини пословном свету, треба да буду на потребној висини, већ и извесни разлози много деликатније природе.

Опште је познато правило, да је железнички саобраћај једна врста монопола, да се тај монопол примењује под извесним условима, који произилазе и из карактера железничког предувећа, као и природе саме службе.

Али суверено господарење локомотиве дугим и брзим транспортима почиње донекле да се мрачи појавом аутомобила и васкрсавања путева, који су за дуго време имали један споредан значај. Старе и некада искључиве комуникације старог и средњег века — путеви детронисани су појавом локомотиве и остављени да послуже за искоришћење локалних подвозних средстава и за трансверзално наслањање на поједине железничке правце.

Циновски развој прошлог столећа железнице, резултат је високог квалитета локомотиве као подвозног средства у упоређењу са анималном вучом возова.

Последњи рат је донео саобраћају један нов фактор, са којим се мора рачунати, а то је аутомобил. У почетку као спорт, а затим као скупно и компликовано подвозно средство, аутомобил се у току рата усавршавањем и својим драгоценим особинама пласира између локомотиве и анималне вуче возова, и васкрсава значај путева. Он њима господари, поуздано осваја одређено место у саобраћајним односима и чини да је друштво обogaћено једним новим важним проналаском.

Аутомобил изазива читаве поремећаје у саобраћајним односима и поставља нове задатке грађевинској политици. Јер између саобраћајних средстава и пута треба да постоји равнотежа.

Ти поремећаји који увек прате сваки нов појав и значајни напредак у саобраћају, привукли су извесне одређене терете на путеве, који су раније ишли шинама. Нарочито она роба која не трпи претовар а и може да поднесе скупље тарифе, иде путевима и до 150 км дистанце, може да нађе и изванредан рентабилитет вуче код аутомобила. Али није у питању једино и искључиво рентабилитет вуче већ и много већа еластичност, покретљивост, директна достава адресанту и лакше прилагођавање транспортним условима и навикама пословног света, као и коришћење целокупне мреже путева.

Железничка администрација осећа присуство једног такмаца, који јој истина још не загрожава пословну домену, али и

налаже да буде на опрези и да благовремено предузима мере, које ће да учине да сачува њен пословни престиж.

Реконструкцијом појединих железничких линија, увођењем бржих и тежих возова, сигурношћу и комодитетом као и згодним редом возње, треба извршити једну врсту систематизирања транспортних средстава и њих прилагодити општим захтевима привредног напретка.

Треба још раније створити извесну врсту координације, наслањања појединих саобраћајних средстава једно на друго, у циљу што бољег њиховог комерцијалног искоришћења, мада железнице ипак остају и даље главни и битни носилац сувоземних транспорта.

Аутомобилом треба допунити и проширити железничку мрежу, посести саобраћајно целокупну територију државе, и дати сваком саобраћајном средству оно место и онај ранг, који му с обзиром на његове особине припада. Стога у саобраћајној политици мора да постоји јединство погледа и неопходна хармонија односа и да буде диригована са једног одређеног и одговорног места.“

Извођење истакнутог програма Министра саобраћаја добило је основу у Закону од 8 децембра 1930, којим је промењен Закон о уређењу Врховне државне управе и Закон о устројству Мин. грађевина и његове спољне службе. Тим законом прешли су у ресор Министра саобраћаја још: Одељење за грађење државних железница, као и управа пошта, телеграфа и телефона, Пошт. штедионица и Управа јавног аутомобилског саобраћаја.

Најновији смерови саобраћајне политике добијају, дакле, нов ток и ориентацију засновану на искуству и научном проучавању. Експериментисање биће замењено системом. Прелаз у доба препорода. Од првих својих страница, пледирамо за препород. Таквим методом и п. т. т. струка — саставни део Мин. саобраћаја — може доћи до свог преобраћаја, који јој треба. Сродност струке и предвиђени програм саобраћајних рефорама уливају нам веру, да ће напаћена п. т. т. струка и њено заборављено особље доживети боље дане.

Заповедник америчке војске у Европи за време Светског рата, генерал *Першинг* доказао је да је америчка влада имала много планова, предлога и идеја, али фактично ништа није чинила да се фронт у Европи појача. Г. генерал је стога „од срца омрзнуо бирократију“. Увидео је, вели, да је бирократија не само непријатељ сваког брзог поступка и правилног, практичног решења ствари већ и непријатељ сваког прогреса, свега што може да доведе до бољих резултата.

Речи славног војсковође указују на болесну тачку државне администрације у којој „бирократија“ подгриза животне сокове и — сама усахла — суши стабло државног прогреса. Бирократија — лоша — кочи реформе. И доиста реформе никад нијесу остварене уским бирократским духом. Шире концеп-

ције, координација напора, уз државнички замах — праве пре пород. Новом Министру саобраћаја желимо успеха на том путу. Олакшано му је самим тим што није изишао из бирократских кврга које натурају обавезе, обзире и ометају ход напред.

ПРЕД ПРВИМ АПРИЛОМ

Београд има пет главних п. т. т. установа: Главну пошту или Београд 1, Главни телеграф, Пошта Београд 2, Главни телефон и Поштанско царински магацин. Ових пет установа треба да имају све заједно 1220 службеника и то: гл. пошта 356, гл. телефон 320, Београд (2)252, гл. телефон 216, и поштанско царински магацин 76 службеника. То је број преписан и утврђен године 1930. После много инспекција, извештаја, дискусија утврђено је, да је тај број особља са нешто резерве потребан овим установама, да би могле правилно функционисати. Прописано је и наређено, да се овим установама одмах овај број мора дати и створити, а сувишак, ако га буде, одузети. Но и поред те изричне одредбе, овај број није постигнут него пошта Београд 1 има на лицу, на раду само око 306 службеника (уместо 356); гл. телеграф има око 283 (уместо 320), пошта Београд 2 око 235 (уместо 252), гл. телефон око 187 (уместо 216) и пошт. цар. магацин 55 (уместо 76). Само и ови бројеви су нетачни кад је реч о особљу на раду, и кад је реч о потпуно употребљивом особљу. Потпуна слика изгледа овако:

Главни телефон има поред напред реченог мањка још један приличан број старијих службеница исцрпљених, болесних које више нису за службу, а воде се на броју и „на лицу“. Предлагане су за пензију али нису пензионисане а за службу више нису. Од њих су 10 стално на боловању и примају, разуме се, целу плату. Као што је знано, телефонска служба је разорна за организам, за живчани систем; па ипак за телефонскиње, као ни за особље амбулантних пошта није се нико сетио да би број година за пензију требало смањити или бар да би их требало пензионисати кад више заиста нису за службу. Начин који се сада практикује само је скупљи и нерационалнији за државу. Издају се плате тим лицима — изнемоглим болесницима, која, због стања здравља, не могу вршити службу, — место да се ставе у заслужену пензију коју траже. Међутим, како у другим тако и у п. т. т. струци има велики број пензионера — људи здравих и релативно младих, које су партијски или лични разлози бацали у пензију, а који би могли корисно послужити. — Срећом, можда ће надлежни, приликом увођења у саобраћај аутоматске централе, имати на уму да и питање оних телефонскиња — зрелих за пензију, — реше не тако, што ће их дати на рад појединим поштама, где ће оне бити само на терет, него да им се даде заслужена пензија.

Главни телеграф нема велики мањак у чиновничком особљу, али мањак у достављачима иде на 30 људи, јер их има око 50 а требало би их око 80.— Због овог мањка достава телеграма је слаба, а та достава, то је она боља половина телегр. службе, то је три трећине телегр. службе, јер која је корист ако је телеграм отправљен из места у место за 10 минута, ако ће, услед мањка у достављачима, бити испоручен са великим задоцњењем. Штавише, они због тог мањка и не врше доставу по целом Београду, него телеграме за удаљеније крајеве достављају гл. пошти, да их она достави преко достављача експреса; док би можда требало да је обрнуто!

Друга незгода главног телеграфа, због које не треба рачунати да он има онолико чиновничког особља колико их је на броју, је та, што гл. телеграф врши службу са три врсте апарата Морз, Хуг и Бодо. Сваки чиновник зна да ради или само на једној врсти апарата или на два, а за другу врсту је неупотребљив. Овим се коефицијенат употребљивости мења, број особља је умањен тиме, јер особље није употребљиво за сваку службу. Од тога велике незгоде и за прављење распореда, и за замене у случају обољења, одсуства и т. д. Има и један број женског особља које није способно за ноћну службу. Значи у ствари једна ограничена употреба особља која сама собом умањује број особља можда за 8% и кад је оно „на лицу“.

Пошта Београд 2 већ годинама носи тешки терет немања особља и још тежи терет: рђавог особља. Поред реченог мањка од 17 по статусу, удаљених од дужности и сумњивих, који се за праву службу употребити не могу, има још 10 службеника стално болесних и више недовољно писмених служитеља. — У ову су пошту све бивше партије на власти, бацале своје присталице, већином једва писмена лица. Тако има у Београду 2 око 30—40 непогодних службеника. Неподесан кадар за велику амбулантну и престоничку пошту. Неки су завршили каријеру што су се после кога несталог пакета, мирно вратили у своје место. Мањак је толики, да кад се ко од особља разболи, нема се кога метнути у воз да путује с поштом. С друге стране рад је пренапоран, тежи но и на једној београдској пошти а има службеника који, после проведене ноћи у служби, долазе следеће вече опет за помажућег до ponoћи. Није чудо ако онда кога од тих људи затекнете на перону да спава „као заклан“.

Главна београдска пошта или Београд 1 стоји боље од Београда 2 јер је служба лакша и особље има толико одмора да може надокнадити у раду проведене ноћи; али је зато мањак у особљу већи него ма у којој пошти. Последњих дана ово је се стање донекле побољшало, али је побољшање још увек недовољно; од 356, пошта има на лицу само око 300 службеника, без

болесних и суспендираних (око 26). — Од болесних има 6 стално болесних и неизлечивих, који би требали бити пензионисани заједно са још 7 службеника који нису више за службу, или нису више вољни да служе, тако да пошта има за ефективни рад само око 295 службеника. Али и без обзира на број одређен статусом, услед сталног повећања Београда, и ради уређења доставне службе (писмоноше и дељачи поште), потребно је да се регенерира затекло особље, од којег је повећи број старих неспособних и недовољно писмених, да се замени са новим особљем и повећа, тако да се почне вршити у престоници једна честита достава, и да се ово питање скине са дневног реда.

Видели смо да у пет главних п. т. т. установа у Београду недостаје око 100 службеника; другим речима има сто празних места, сто неиспуњених дужности. И то се осећа. Осећа пословни свет и публика, која се свакодневно жали; осећа особље међу којима потпуно треба разделити ових 100 неиспуњених дужности; осећају управници, који и без тога особља имају задатак да се постарају, да се служба беспрекорно врши, што је у ствари једна прикривена немогућност. Све на штету наше службе и угледа. И ти мањци годинама трају, и доста је жалосно да су се мењале толике управе п. т. т. струке, па да је ово једна од најпречих дужности, остала неизвршена. Било је и комисија и инспекција да се утврди право стање и права потреба, било је реферата и извештаја, шта и како треба, па се морало са чудом питати, какав је то нехат, каква је то немогућност да се ови прекопотребни мањци у особљу поуне.

Увек је било изговора на буџетску немогућност! Само свет никад није схватио зашто се нису предвидели у буџету кредити за ову поуну у особљу или ако су били предвиђени, зар нисмо никад имали шефове, који ће бити кадри доказати да ти кредити морају бити и одобрени, да је то управо наш насушни хлеб. — Јер и жалосно је да ове службе које су опште, које служе свима и свакоме (достава, пошта, телеграф, уопште) не буду осигуране и уређене, те да због тога будемо, и струка и службеници, изложени осуди, критичи, и грдњи свеколиког грађанства у престоници и изван. Овога пута имамо исту оскудицу у најпотребнијем особљу, опет због недостатка у кредитима, јер ови нису осигурани, те морамо чекати нову буџетску годину или толико помињани 1 април.

Било је и прошло много првих априла; много обећања, које су се везивала за 1 април, нису испуњена; многе наде су остале празне. Написасмо ово неколико речи, колико да потсетимо надлежне и замолимо их, да обезбеде струци потребне кредитне за поуну недостајућег особља. Сваки има своју дужност нека је испуњава до краја. Они који имају за дужност старање да свака п. т. т. установа има довољно особља, нека је изврше. Имамо пуно наде, из више разлога, да ће ове године бити боље него до сада и да ће питање особља код п. т. т. установа бити најповољније решено.

На завршетку. Прибегавамо слободној трибини, нашем часопису „Наша пошта“, која брани интересе државне службе и особља, да се до меродавног чује наш вапај. У п. т. т. струци иде по старом. Још није провела здрава крв *препорода*. Изнесмо како је у престоници. А како је у унутрашњости? Ово је из серије узрока који дају материала за хронику домаће штампе: болест, умирање, самоубиство — *од беде*. Крађе, хапс — од беде. Грдна слика! Време је да се измени.

Нови Министар за п. т. т. струку подухватио се корених реформи у Саобраћају, и персонално питање тог огромног ресурса већ је решио. Ми на Г. Министра апелујемо да се *лично* увери о наводима нашег вапаја. Кад буде видео наше невоље, уверени смо да ће их лечити. То ради самога угледа престонице и државе. Ни по „традицији“ Министарства грађевина, ни Министарства пошта и телеграфа, већ новим потезом — линијом новог доба. Јер апарат је, признајемо, увочен. Не може продуцирати како би иначе могао. Тај апарат, при садањем стању, ломи сам себе а уз то штети државним и приватним интересима. Реформисати п. т. т. струку — значи *дати*, али и још више *добити*. Ми то тврдимо, јер знамо да је тачно. Наглашавамо га у интересу државне службе.

X. Y. Z.

СТАТИСТИКА И ПЕРСОНАЛНА ПОЛИТИКА

Важност распоређивања снага иде упоредо са самим одабирањем. И добро ректрутовање особља илузорно је, ако распоред није добар. У свима земљама постоје читава проучавања тога проблема од којег зависи добра персонална политика. У п. т. т. струци, са свим разноврсним и многобројним пословима, то је задатак првог реда. Знати ко је за које место; поставити сваког на своје место. Стране земље утаначиле су читаве методе у том погледу, као резултат дубљих и свестраних проучавања потреба службе и особља. Посао специјалиста. Такав метод искључује импровизације, својствене управи која није израдила темељан програм.

Прошлост је код нас оставила тешко наслеђе из тога домена. Треба лечити и стварати. Како је у старијем особљу тако је и у најмлађем. Послужићемо се статистиком п. т. т. струке за 1929, коју је издало Мин. грађевина, да изведемо нека опажања. Према тој статистици, п. т. т. струка имала је у 1929 години:

11.064 службеника: 180 чиновника I категорије, 3795 чиновника II категорије, 1332 чиновника III категорије, 2968 званичника, 2613 служитеља и 176 дневничара. Од ових има 1046 службеника у управи, т. ј. у Министарству и дирекцијама, а 10.018 службеника у манипулативној служби.

Управни службеници деле се овако: Министарство 180, Дунавска дирекција 176, Савска дирекција 204, Дравска дирекција 262, Дринска дирекција 174, а Вардарска дирекција 50 службеника. Иако нема података за Београдску и Приморску дирекцију, укупно стање службеника ни у 1930 није се много изменило.

Из ове званичне статистике види се јасно цела персонална политика, коју су водили надлежни фактори. Чиме се може оправдати огроман број, 25% свих управних службеника, у Дравској дирекцији? Ни с обзиром на број пошта, ни с обзиром на број особља, а ни с обзиром на саобраћај. Мин. грађевина одредило је прошле године раније припремано системизовање особља по поштама, док Министарство, дирекције и теренске т. т. секције још и данас системизованог стања немају. И лаику је јасно да треба системизирати стање особља од главе, а не од ногу. У сваком случају, и прве и друге. Шта ће се на пр. сада са сувишним особљем Министарства и дирекција, и да ли ће Дравска дирекција даље задржати своја 262 управна службеника, а Вардарска својих 50?

Засебно постоји болесно питање поделе управних чиновника I категорије, о чему статистика можла и намерно ћути, пошто износи само укупан број тих чиновника, 180, и то 51 у Министарству, а 117 на служби у дирекцијама. Шта ће, на пример, 51 чиновник I категорије у Министарству, сви већ саветници, виши саветници, који чекају на места начелника, директора, инспектора и шефова отсека? А о подели тих чиновника по дирекцијама боље је да не говоримо, јер баш 1929 год. једна дирекција није имала чиновника I категорије, — правника, за дисциплинског тужиоца, који би је заступао у дисциплинским парницама код управног суда.

Према томе, Министарство има, баш на основу своје статистике, широко поље студија персоналне политике, јер те цифре више него говоре. Стога желимо да та статистика не буде украс библиотеке, него основа интензивног проучавања прилика и потреба. Надамо се да ће у новом ресору и ово наћи лека.

С.

НЕРАВНОПРАВНОСТ

— Крај —

Тим новим и већ старим Законом о организацији Министарства грађевина учињена је и још једна неправда. Ишло се, по свему судећи, на то, да се особље из II и III категорије одстрани са свих иоле значајнијих положаја у п. т. т. струци. Јер се на други начин не да објаснити огромна разлика како у положајним платама, тако исто и у новом додациу, који је додељен само I категорији.

Када се зна да гро струке чини II и III категорија, онда ће се правилно схватити колико се неправде овим Законом наноси особљу које стварно обавља послове по п. т. т. установама.

Млађи чиновници II и III категорије не жале што је I категорија овим Законом добила повишице. Напротив. Они желе самодасе увиди, да је egzистенција потребна и нижем чиновништву, које сем плате по чиновничком закону не ужива никаквих бенефиција.

Крајње је време да се увиди, на кога лежи огроман посао поште, телеграфа и телефона, и при изради Закона да се доносе одлуке, које ће бар унеколико ублажити јаде и незгоде материјално слабијих! Не сме се убијати воља радног особља, стварати огорчење и убацати мржња међу чиновницима. Неравноправност уништава амбиције млађег особља, а где нема амбиције — племените, нема ни ваљаног рада.

Приликом ступања у п. т. струку, пре рата, није се од тадањих службеника тражила матура, већ шест разреда гимназије. Том приликом са најмеродавнијих места речено нам је: Будите добри, радни, поштени па ће ваш труд бити награђен. Ви ћете бити наши наследници, на нама лежи струка — ви сте њена узданица! Само добрим и поштеним радом постићи ћете све и ваше амбиције биће задовољене, *јер су вам сва звања у п. т. струци осигурана!* — Са вољом смо прионули послу и после свршене школе са крајњим напорима, кад воља и рад нису никада били у питању, крчили смо себи пут, радећи дану и ноћу, у миру и у рату. Очекивали смо да ће, после ових незгода, како ратних, тако и послератних, доћи дани наше среће — дани, када ће рад, поштење, самопрегорење бити награђени. Али од свега тога ми млађи не добисмо ништа.

Првим законом о чиновницима затворише нам се врата Министарства и дирекција. Нисмо се ни жалили. Стрпљиво смо чекали да се створено стање поправи и нама доделе звања наших старијих колега, а та су: шефова одсека појединих Дирекција, референата Министарства и звања виших контролора, инспектора и управника. Уместо свега тога одузета су нам и сва она звања, на која имамо право, не по наследству, већ по својој способности и стручној спреми. Ми смо бачени у страну и наше су амбиције за увек покопане.

Због јако ограниченог броја чиновника I категорије, у управно особље уврстан је велики број чиновника II категорије који, са солидном стручном спремом, послове чиновника из прве категорије успешно обавља. Сви ови чиновници, а да се не спомињу они по поштама и телеграфима, због ограничења у прелазном наређењу закона, не могу осетити благодети побољшања материјалног стања, мада, бар они, по логици саме ствари, не треба да изостану од својих колега из I категорије. Бојазан је да се због овога не осете рђаве последице по саму службу, јер такви чиновници могу постати апатични према раду.

У § 45 Закона о организацији финансиске управе, ово је предвиђено: и чиновници II категорије могу бити унапређени са по једном групом, највишом групом Ia.

Најзад, и чиновници прве категорије без факултетске спреме, новим законом лишавају се звања и положаја која су по досадашњем закону стекли, што се, — обзиром на природу п. т. т. струке и на јако ограничени број чиновника са факултетском спремом, међу којима и иначе нема још довољно искусних — за све гране послова за које се тражи специјална стручна спрема, — морало имати у виду. У прелазном наређењу закона, одредбе за селекцију чиновника, у интересу саме струке, требале су бити либералније, бар за извесно време, и за више положаје не одбацивати стручне чиновнике без факултетске спреме, који су се показали достојним. И у овом погледу, у параграфу 114 Закона о организацији финансиске управе предвиђено је, да се уколико год је могућно не поремети одмах супериоритет и да се не деси, да — без службених и оправданих разлога — млађи чиновник буде претпостављен својој дотадашњем претпостављеном старешини. И у земљама са већом цивилизацијом тај принцип није оборен.

Када бацимо један летимичан поглед на прошлост и утврдимо све чињенице, јасно ћемо увидети, да је при стварању и изградњи наше драге Отаџбине радно особље имало видног учешћа, штому је од меродавних у више

махова признато. То радно особље, на коме и данас почива целокупан рад у струци, никада није свој посао занемарило. Никада се није извучило, никада није поклекнуло, већ је са крајњим напорима прешло Голготи и унело крајњу енергију, да послови у струци — и када за то није било могућности — теку правилно, и да после Ослобођења без протекција, већ својим радом крчи себи пут и очекује награду, коју је својим трудом заслужило.

Ми ћемо и од сада до самопрегора обављати своју дужност и са крајњим стрпљењем очекивањемо, да нам се стечена права врате, јер верујемо, да је и Отаџбини стало до тога, да своје синове по заслуги третира. Верујемо, да ће нас мериодавни схватити како треба и дати нам задовољење, које заслужујемо својим радом.

У осталим ресорима о свему томе вођено је више рачуна. Заслуге, стручна спрема, стечена права, свугде су загарантовани. П. т. т. особље је уверено, да је Краљ, Влада, као извршилац Највише воље, решена да материјално и морално награди све чиновништво — по раду и заслуги, а не само један део. Изузетак је, дакле, учињен за п. т. т. струку у ресору Грађевина. И грађевински чиновници нижих категорија у том су погледу изостали иза њима равних у другим струкама. То је *актива заједнице поштар-телеграфиста и грађевинара*. А у Пошт. штедионици нове додатке није добило ни особље I категорије. Истина, неки од тог особља имају тантијеме. Такве тантијеме не ужива необезбеђено особље п. т. т. струке које врши послове те исте Штедионице, али зато примају знатне тантијеме други — ван п. т. т. струке и ван Штедионице, — који су постављени у одбору Штедионице.

Раздвајајући се са ресором Грађевина, односимо од њега једно тешко наслеђе. Ваља већ прекинути са експериментисањем. Оно је штетно и опасно; води дегенерисању. Ако се не прекине, једног дана ће се рећи за п. т. т. струку као што је рекао један професор универзитета за једну другу струку, да је умртвљена, а њена политика доведена у ћорсокак. Струка се нада да ће неправда бити поправљена у ресору Саобраћаја.

ПРЕДРАТНИ

ГОДИНЕ СЛУЖБЕ

„Наша пошта“, расправљајући о персоналином питању, писала је и о питању израчунавања година службе. У веви тога, „Поштни гласник“, у свом броју од 11 децембра 1930, доноси чланак „Како се рачуна контрактурална служба“ поводом пресуде Државног савета бр. 4447 од 13 јуна т. год.

У разловима пресуде Државни савет стао је на становиште, да служба бивших контрактуралних поштар није контрактурална државна служба из чл. 130 и 137 Закона о чиновницима него редовна државна служба призната специјалним законским прописима и према томе урачунива и у минимални рок од првих десет година по чл. 1 Закона о стицању прага на личну пензију од 1 марта 1929. Из овога писац закључује да се та служба мора рачунати и у рокове прописане за напредовање по групама чл. 57 и 58 Закона о чиновницима.

Према информацијама које смо примили, предмета пресуда Државног савета односи се на бившег контрактуралног поштар са територије Дирекције пошта и телеграфа у Загребу. Прописи правилника о прегођеној контрактуралних пошта на територији Дирекција пошта и телеграфа у Загребу и Новом Саду од 1923, на који се Државни савет у својој пресуди позива, важио је само за територију тих дирекција, што се види из самог назива правилника, али је пропис чл. 9 Уредба о разврставању важио и за поштанске пословаче на територији Дирекција пошта и телеграфа у Љубљани и Сплиту. Према томе, вероватно је да ће Државни савет на исти начин пресудити и спорове о урачуности службе поштанских пословача, међутим до сада оваквих пресуда нема.

У погледу урачуивости контрактуалне службе, уопште, министарство има више пресуда да се контрактуална служба не може рачунати у рокове по чл. 57 и 58 Закона о чиновницима. Додуше Закон о чиновницима нигде не предвиђа да се та служба не рачуна, али исто тако нигде не предвиђа да се рачуна. Државни савет, међутим, стао је на становиште да се та служба рачуна само за пензију (в. чл. 137 Закона о чиновницима), а не и за напредовање.

Међутим „Време“, у својој анкети (31. I) — на питање кад једно лице буде контрактуални војни службеник, па као такво постане активни ветеринарски официр, да ли ће му се оно време контрактуалне службе урачунати у године за пензију и унапређење — одговара позитивно. Наиме, да је то питање регулисано тачком 7 Ђ, бр. 44624 од 9. XII. 1929 о извршењу одредаба Закона о устројству војске и морнарице, према коме ће се то време урачунати и у пензију и за унапређење.

После доношења пресуде Држ. савета, разуме се, ситуација је сасвим друкчија и у колико се то односи на бивше контрактуалне поштере и поштанске пословаче. У случају да Државни савет и даље остане на свом становишту и ту службу признаје као урачуиву у минимални рок од првих десет година за стицање права на личну пензију, онда нема никаквих запрека да се та служба рачуна и за напредовање, пошто је служба из чл. 1 Закона о стицању права на личну пензију (првих десет година) у ширем смислу баш она која се по чл. 57 и 58 Закона о чиновницима рачуна за напредовање.

— „Поштни гласник“, у својем броју од 1 децембра 1930, донео је у изводу чланак „Персонално питање“ из октобарског броја „Наше поште“ са овим коментаром:

Член 230 ураднiшкега закона је велјал само за преведбо, зато је међ преходним и дoloчили. Да па се је таkрат поштевала туди друга (војашка) службена доба, је приписовати чисто навадни тисковни помети при копчни редакцији ураднiшкега закона. Задњи одставка чл. 230 се намрећ гласи: „Roki, предписани в тем члену, се штејејо по члену 241.“ — а стати би морало: „... по члену 242.“ Та член се гласи: „За одрејанје skupин се штеје час, ки га рачунијо поедине stroke државне службе за напредовање в stroки.“ Да гре рес за помото, се види же из tega, кер је в преходних дoloчилих ураднiшкега закона чл. 242 popolnoma одвећ, че се не справи в зvezо с чл. 230

Лист, дакле, претпоставља да је у питању штампарска грешка у Закону о чиновницима. Међутим, „Службене новине“ нијесу — откад је тај Закон изишао — донеле исправку. Значи да у Закону није било грешке. Као такав и био је примењен. И целокупно разврставање чиновника извршено је на том основу. Мислимо да је потребно ово напменути баш због тога да помогне расчишћавању питања урачуивости службе.

Доста је било разновликог тумачења и примене Закона о чиновницима. Он и није извео једнакост. Надамо се да ће нови чиновнички закон то усавршити и показати да нема више места тумачењима каква смо чули од извесног „правника“: параграф је шупаљ и крив; можеш га узети озго или оздо, па како га ко тумачи!

Л.

ШКОЛСКА СПРЕМА

„Наша пошта“ је, у св. за новембар 1930, предочила да је потребно регулисати — законским путем — неколико спорних питања персоналног реда у п. т. т. струци. Међу овим, спада питање регулисања полскаја чиновника I категорије са територије пређашње Хрватске и Војводине, којима је раније призната потпуна школска спрема без III судског испита на правним факултетима бивше Мађарске. Јер је, ступањем на снагу Закона о чиновницима, односно Закона о устројству Министарства грађевина и његове спољне службе, доведено у питање њихово даље унапређивање у струци, као и реактивације оваквих службеника на положај чиновника I категорије.

Сада је то становиште добило и потврду Државног савета пресудом, од децембра 1930, у којој се каже:

„Именовани је, како се то из акта овог спора види, чиновник п. т. струке, и као такав преведен је на нови закон о устројству Мин. грађевина и његове спољне службе, а по § 30 став пети истог закона, чиновници прве категорије п. т. струке морају имати диплому правног или техничког факултета. Тужилац, пак, апсолвирао је правни факултет на загребачком универзитету и положио само три испита, док четврти није положио. Самим тим он није потпуно завршио правни факултет и нема потпуне квалификације чиновника прве категорије.

Овакви чиновници прве категорије, који су приликом ступања на снагу закона о устројству Мин. грађевина и његове спољне службе били на положају чиновника прве категорије и као такви преведени на поменути закон, могу даље напредовати и кретати се из једног у друго звање само по прописима тога закона т. ј. по § 33 став трећи истог.

Како се по § 33 став трећи пом. закона за унапређење из пете у четврту групу тражи, да чиновник проведе у петој групи пет година, после чега министар ако нађе за сходно може га унапредити, то је тужба неумесна пошто није испунио услов предвиђен горњим законским прописом и иста се као таква има одбацити.“

Према овом решењу Државног савета, са дотичним чиновницима, затеченим на положајима I категорије, имало би се поступати као са осталим чиновницима без школске спреме за I категорију.

Не упуштајући се у расправу становишта Државног савета, потребно је да се и овим чиновницима признају права осталих чиновника са потпуном спремом за I категорију. То су право стекли и раније по законским прописима, који су за њих важили до ступања на снагу Закона о чиновницима од 1923. Напомињемо да је то право признато и чиновницима I категорије Главне контроле, Законом и изменама о допунама у закону о Главној контроли од октобра 1930.

И.

ГОДИНЕ ЗА ПЕНЗИЈУ

После ступања на снагу Закона о стицању права на личну пензију државних службеника, од марта 1929, појавило се је питање која је то служба, која се по чл. 1 истог закона рачуна у прописани рок од првих десет година ефективне државне службе за стицање права на личну пензију. Мин. грађевина издало је распис дирекцијама да се у тај рок може рачунати само служба за коју је службеник примао годишњу систематску плату, а свака друга служба има се сматрати дневничарска или контрактуална, урачунива за пензију тек после навршетка првих десет година ефективне службе.

Међутим Државни савет, према досадањим пресудама, стао је сасвим на противно становиште. Службеницима, отпуштеним према горњем тумачењу Мин. грађевина, признао је право на пензију, рачунајући им у прописани рок од првих десет година чак и дневничарску службу, обављену у служби пре ступања на снагу Закона о чиновницима од 1923, и признату за разврставање у вези прописа чл. 241 истог закона.

Према томе, у погледу рачунања службе урачуњиве за пензију, а према становишту Државног савета, није се ништа изменило ни после ступања на снагу поменутог закона од 1 марта 1931, уколико се то односи на стечена права. Ово се најбоље види из одлуке опште седнице Државног савета, у погледу урачуњивости војничке службе, која у поменутом закону уопште није ни наведена, па је и у другим министарствима постојало мишљење да је урачунива за пензију тек после навршетка првих десет година ефективне службе, а у тај рок не може да се рачуна никако.

Државни савет је то питање расправљао на општој седници од 25 новембра 1930 и донео ову одлуку:

„Време проведено у ратовима, које се по ставу II чл. 282 Финансијског закона за 1922-23 год. признаје за пензију, урачуњљиво је у свом ефективном грађану државним чиновницима и осталим службеницима грађанског реда, као и службеницима државних саобраћајних установа, у време од 10 година ефективне државне службе, које се по чл. 1 закона од 1 марта 1929 године траже за стицање права на личну пензију. То је време исто тако по свом ефективном грађану урачуњљиво у време од 10 година ефективне службе у случајевима у којима чл. 331 Финансијског закона за 1927-28 год. ефективну службу тражи, да пензионер стекне право на лични и поредични додатак на скупоћу.“

С.

ТЕРЕНСКЕ СЕКЦИЈЕ

Све већи развој т. т. техничке струке захтева и све упућенији персонал за њено обављање. У току задњих година на терену се није осетило никакво побољшање у овом погледу већ напротив. Стара гарда, годинама васпитана, у струци нестаје. Рат је прекинуо континуитет а млађи, често пута без најосновнијих појмова о струци коју обављају, примају на своја плећа тешко бреме дужности. Кола су одавно зашкрипела, па се ипак не подмазују. Бележимо једну кап уља усуту на скоро већ упаљену осовину.

IV теренска секција у Сарајеву, једна од најистакнутијих секција у т. т. саобраћају у земљи, притиснута великим бројем млађег персонала, одржала је, у другој половини новембра пр. год., петнаестодневни чуварски курс за 12 људи.

Ако је време било кратко, то се напрегнутим радом имало постигавати што више, те су у томе међувремену чуварима одржана 73 предавања са испитивањем, у износу од 122 сата и 11 сати рада на терену.

Ових 73 предавања одржали су:

инж. Миленковић, шеф секције, 17 предавања из електротехничке физике и чуварске администрације;

Ивезић, практ. техничар, 15 предавања са експерименталним показивањем и објашњењима т. т. апарата, могућим грешкама и начином да се исте одстране;

Перко, чин. секције, 13 предавања из познавања закона, прописа, техничког градива, израде шема и читања карата;

Наршгетер, чувар линије, 11 предавања о чуварским дужностима и теренским инсталацијама са објашњењима и практичним упутствима како се исте израђују;

Милојевић, упр. Гл. телеграфа, 10 предавања из морзее азбуке и њене манипулације.

Одржато је још 7 предавања од стране других лица: о акумулаторима, катодним цевима, развоју безичне трг. и телефоније, искуствима у великим новоградњама ваздушних линија, првим помоћима код озлеђених радника, о дужностима и правима ваздушних господара, о блоковима и техничко-сигналним уређајима на железницама. Затим је чуварима показато око 40 разних експеримената из електротехнике.

Успех курса био је врло добар.

Износечи ове појаве, мислимо, да је већ крајње време, да се у овом правцу приступи обимнијем раду. У том циљу и чинимо апел на меродавне.

ИНЖЕЊЕР

БЕЛЕШКЕ

ВЕСТИ ИЗ МИНИСТАРСТВА

— Решењем г. Министра саобраћаја, а у сагласности са г. Претседником Министарског савета, отворена је државна пошта, телеграф и телефон на аеродрому „Београд“, у Земуну, која носи назив Земун 5.

КРОЗ КЊИГЕ И ЛИСТОВЕ

Journal télégraphique, у свесци за јануар 1931, доноси преглед активности и напретка т. т. установе у 1930. Прогрес је велик; исто тако очекивања. Напазимо се пред новим проналасцима и усавршавањем, од којих ми, на жалост, далеко стојимо. У истој свесци публикован је немачки закон о телекомуникацијама. У чл. I под инсталацијом телекомуникација обухвата све телеграфске, телефонске и радиоелектричне инсталације.

— Радио, илустровани недељни часопис, добио је новог издавача г. Сретена Ил. Обрадовића, власника графичког-уметничког завода „Планета“, и уреднике д-р Ђура Ђуровића и др. Часлава Никитовића. Биће и даље посвећен радиофонији и доноси програм Радиа а. д. у Београду; у том циљу отворио је и нове корисне рубрике. Претплата је за годину 140 д., за пола године 70 д. Адреса: Београд, Ускочка 8.

— „Ugovorni poštari“ почео је да излази, у Брибиру, под уредиштвом г. Драгана Сриће-Поштарова. Лист је гласило уговорних поштара Југославије. У нашој краљевини, вели, дневно расте број уговорних поштара и изгледа да ћемо их доскора имати и преко 2000. Нико нам неће помоћи ако се сами не помогнемо. Лист заступа питање уређења уговорних пошта и побољшање стања уговорних поштара. Оправдано, као што је оправдана и њихова крајња тежња, да се државне поште не претварају у уговорне већ уговорне у државне. У томе је већи интерес. Иначе, због ексера губи се потковица. Поздрављамо, пак, намеру уговорних поштара да се придруже Савезу п. т. т. службеника Југославије.

— У Великој Британији има преко 2 милиона телефона у употреби.

— Успостављена је непосредна радиотелефонска служба између Велике Британије и Аргентине, са продужењем, линијама, за Уругвај и Чили.

— Слободна мисао, Никшић, у бр. 16 и 19 из пр. г., публиковала је напис „Народ и чиновници“ са потписом W. (П. Милић, директор п. и т. у пензији) у којему се каже да живот, функција и напредак државе првенствено зависи од правилне организације — поделе рада — и од чиновника који обављају државну службу. Способност и стручна спрема једног чиновника, лако се види, чим изговори неколико реченица из делокруга његове струке — слично мајстору који држи свој алат у руци. А његово друштвено васпитање и многа друга својства, огледају се у сваком његовом покрету. Наводи се даље потреба стручног школовања и практичног стручног рада и вежбања, уз доживотни труд. Све су школе еминентно стручне, и важе само за струке, за које се и изучавају.

Писац на завршетку вели да се закони морају тачно и стручњачки примењивати и испуњавати, јер се без тога не да ни замислити ред, рад и прогрес у служби. Због тога, у свакој струци мора бити искључиво стручни надзор и контрола службе. То су једино у стању и могућности изводити, вршити и испуњавати стручно спремна и способна лица. Лица која врше такве функције, у сваком случају морају познавати сваку грану своје струке, до најмањих ситуација, а ни у чему им млађи не смеју бити учитељи. Кад би било обратно, неминовно би се рушила дисциплина и наступиле зле и кобне последице.

— „Наша културна оријентација у данашњој Европи“. Под тим насловом изишла је, у Загребу, књига г. Владимира Дворниковића. Расправља посве опсежан предмет, од чијег решења зависи не само наша садања оријентација него и пут будућности. Писац третира Словене, иако са разним националним културама, као једну велику културну заједницу. Није противан да са Запада узимамо добре примере, али не да слепо подражавамо „лево и десно“. Сматра способном нашу нацију да изради своју културу. Југословени би притом имали да се ослободе штетних утицаја, уколико су им подлегли, и да стварају специфичну своју културу. Особина „великих“, снажних народа.

— „Слободна мисао“, недељни лист за културу и социалну обнову, који излази у Никшићу, под уред. проф. С. Церовића, у бр. од 8. II, доноси, под насловом „Закон о чиновницима“, уводни чланак др. Шоћа, који заступа савремене принципе о рекрутовању снага у држ. служби, њиховој оцени и награди. У погледу пензија, истиче одлучну реч г. председника Краљ. владе те заступа принцип нивелације. Најзад, да сви осете да влада блажена равноправност, у правима као и у дужностима. Равноправност, које су нас одвикле раније партијске страсти и ђефови. У њој је, вели, закон правде који смртне заноси, освежава дух људских закона и челичи веру у управу. Гранит, на којем земље почивају.

ВАЗДУШНИ САОБРАЋАЈ

Друштво за ваздушни саобраћај А е р о п у т завршило је трећу годину свога рада. Његов генерални директор, г. Тадија Сондермајер том приликом је изјавио:

„У 1930 ми смо вршили саобраћај на четири линије: 1) Београд—Загреб—Беч, где смо радили са „Сидном“ и „Аустрофлугом“; 2) Београд—Скопље—Солун, чисто домаћа линија иако међународног карактера, којом је преко наше земље повезано Средоземно море за Европу; 3) Београд—Сарајево—Подгорица; 4) Загреб—Сушак.

Овогодишњи резултати показали су велики прогрес свима позицијама према резултатима ранијих година, иако је велики број линија био потпуно нов, иако је мрежа била сувише дугачка према интензитету саобраћаја на њој.“

ОДГОВОРИ

— О полагању државних испита писано је раније у „Нашој пошти“. Тако у свескама од јануара 1926 до краја 1928. Тада публиковани подаци делом су измењени. Знамо колико је такав материјал потребан нашем п. т. т. особљу; да је простор листа дозволио, и досад бисмо приступили његовом отштампавању. Идемо поступно — према важности и хитности питања.

— Г. Х. Р., Скопље. — Према добивеним подацима, дивиденда по акцијама П. т. т. задруге а. д. исплаћиваће се за 1930 г., кад г. Министар трговине одобри рад Скупштине која је држаца 15 фебруара. — Дивиденда за 1929 г. не исплаћује се, јер је у тој години зидан први задружни дом.

— Поштару друге категорије. — Примили смо писмо, којим се праве извесне замерке о изградњи и употреби одељења за приватне станове у пошти Београд 2. Одговарамо утолико, што писмо додаје „Нашој пошти“ једну незгодну поенту, да намерно „ћути“, те фаворизира старије на штету млађих. (Први такав приговор који смо добили.) „Ћути“, ваљда, због тога да не изгуби „субвенцију“ за издавања листа: зна се да Мин. грађевина није узело ни један примерак листа; није се претплатило, на жалост, ни за П. т. течај, ни за П. т. књижицу. Или „ћути“, можда, ради „протекције“. „Наша пошта“ и таква сумњичења немају ничега заједничког. Није, пак, показала да ћути, ни у капиталним питањима, већ говори отворено, као што је законом дозвољено, о интересима државне службе те потребама п. т. т. струке као и о дужностима и правима њеног особља. Особље не делимо на старије и млађе. Напротив, стално заступамо да све особље буде на окупу. Зар се о томе нијесте и до сада уверили? Ако мислите да има неправилности или да је у пошт. згради добио стан неко ко по закону нема право, јавите се са чињеницама и потписом. Потпис не морамо публиковати, али морамо знати ко нам се јавља. Иначе, питање спада у надлежност г. Министра саобраћаја.

Уредници и издавачи,

Д-Р ПЕРО ШОЋ и МИЛУТИН ВУЈАДИНОВИЋ

Искористите све што вам живот пружа
и што је техника створила. — Слушајте радио — штедићете. Ште-
дите и при набавци нових радио апарата

ТЕЛЕФУНКЕН 12

ПРИЈЕМНИК И ГЛАСНОГОВОРНИК УЈЕДНО

ТЕЛЕФУНКЕН 12 има један нов изум — ТЕЛЕФУНКЕН-ШТАПИЋЕ
— који су стављени први пут у промет, а овај нови 3-цевни радио
апарат је поред свог одличног квалитета сваком приступачан, зато
што је услед горњег изума конструкција много јевтинија. — Тражите
наш проспекат, и захтевајте од сваког радио трговца да вам нео-
бавезно прикаже овај апарат у вашем дому.

Цена комплетног апарата са цевима дин. 2.200.

TELEFUNKEN

НАЈСТАРИЈЕ ИСКУСТВО — НАЈМОДЕРНИЈА КОНСТРУКЦИЈА
ЈУГОСЛОВЕНСКО СИМЕНС А. Д. БЕОГРАД, Краља Александра 8.

Заступници у свим већим местима.

Продаја на отплату код свих Телефункенових заступ-
ника на 3, 6, 9 и 12 месечних рата по оригиналним ценама.

Све врсте сатова и накита у злату
и сребру, платини и белом злату

Милутин Митровић

часовничар и јувелир

Теразије 28

БЕОГРАД

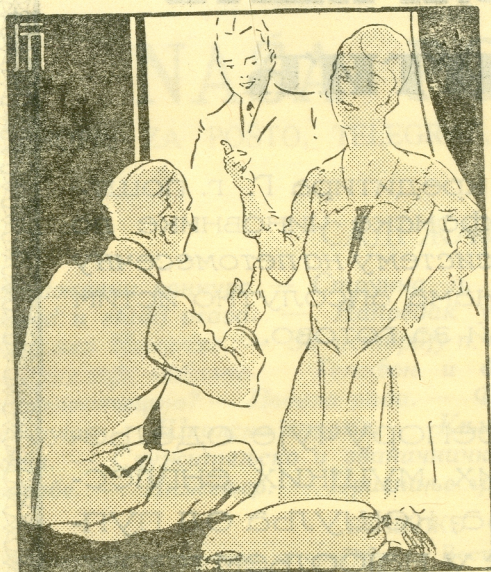
Телефон 63-25

Радионица за израду и прераду накита.

Оправке сатова врши стручњачки
са гаранцијом.

Цене веома солидне.

УКРАС ЗА СВАКИ ДОМ ЈЕ

PHILIPS-ова комбинација пријем-
ник бр. 2514 и звучник бр. 2007

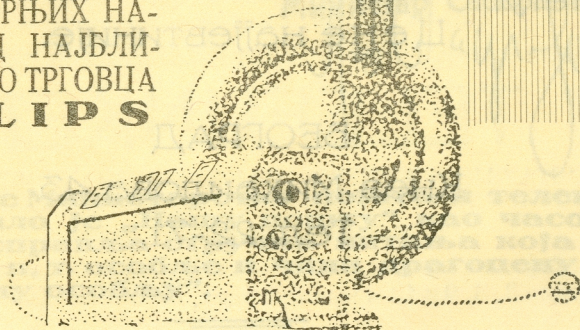
ЈАСНА

РЕПРОДУКЦИЈА

лако, оштро акордирање-једноставно руко-
вање-директан прикључак-префињена форма

УВЕРИТЕ СЕ О ТАЧ-
НОСТИ ГОРЊИХ НА-
ВОДА КОД НАЈБЛИ-
ЖЕГ РАДИО ТРГОВЦА

PHILIPS

СТОВАРИШТЕ МИТИЋ

Извештава да кредитира Г. г. пошт.-телегр. и телефонске чиновнике по американском систему на петомесечну отплату, по ценама апсолутно истим као и за готово.

Нарочито препоручује одељење најновијих мушких енглеских штофова, кошуља од пуплина и свиле у најбољем кроју; кравата, хозентрегера, чарапа, подвезица, џепних марамџа и т. д.

Поред горе поменутих артикала добили смо у огромном избору најновије мантлове, ципеле, зимске капите и шешире у одличном квалитету.

Цене најјевтиније.

БЕОГРАД
Кнез Михаилова 43
Тел. 22-71.